
Fråga om socialnämnden borde ha kontaktat föräldrarna för att efterhöra deras inställning till att en läkarundersökning skulle utföras innan ett beslut om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU fattades

Bakgrund

Den 13 november 2007 beslutade ordföranden i Socialnämnden, socialutskott 2, i Huddinge kommun att, med stöd av 6 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, omedelbart omhänderta AA:s dotter BB, född 2004. Till grund för beslutet låg en anmälan från BB:s förskola, Daggkåpan. I direkt anslutning till omhändertagandet fördes BB till sjukhus för läkarundersökning. Efter att undersökningen var slutförd kontaktade nämnden BB:s föräldrar och informerade om förskolans anmälan och nämndens handläggning. Därefter beslutades, mot bakgrund av vad som hade kommit fram vid läkarundersökningen, att det omedelbara omhändertagandet skulle upphöra. Den 12 mars 2008 avslutades utredningen beträffande BB utan insats från socialnämndens sida.

Anmälningar

AA framförde i anmälningar till JO klagomål mot socialnämnden och förskolan. Han anförde bl.a. att förskolans anmälan var felaktig och att socialnämnden därigenom hade vilseletts till att omhänderta BB. Han anförde också att nämnden borde ha varit mer kritisk till innehållet i förskolans anmälan.

Utredning

Inledningsvis inhämtades handlingarna i ärendet rörande BB från socialförvaltningen.

Socialnämnden i Huddinge kommun anmodades därefter att göra en utredning och inkomma med ett yttrande över vad AA hade anfört rörande socialnämndens handläggning. Yttrandet skulle särskilt belysa vilka överväganden som låg bakom beslutet att omedelbart omhänderta BB med stöd av 6 § LVU.

I ett remissvar redogjorde nämnden för sina överväganden.

AA yttrade sig över remissvaret. Han kom även in med ytterligare skrivelser till JO.

I ett beslut den 12 oktober 2010 anförde *JO André* följande.

Bedömning

Av 14 kap. 1 § andra stycket socialtjänstlagen (2001:453), SoL, följer att en förskola är skyldig att genast anmäla till socialnämnden om den i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Enligt 11 kap. 1 § SoL ska nämnden utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt, t.ex. genom anmälan enligt 14 kap. 1 § andra stycket SoL, kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden.

Bestämmelsen om anmälningsskyldighet har tillkommit för att tillförsäkra barn erforderligt skydd. Det kan inte undvikas att det ibland görs anmälningar som för berörda personer framstår som opåkallade. Med hänsyn till att syftet med bestämmelsen är att skydda barnet måste det dock i viss utsträckning accepteras att det kan uppkomma olägenheter på grund av en anmälan. Mot den bakgrunden finner jag inte skäl att rikta någon kritik mot förskolan för att det gjordes en anmälan till socialnämnden.

Socialnämndens insatser för barn och ungdomar bygger på frivillighet från de berörda enskildas sida. Under vissa förutsättningar kan det dock bli fråga om vård utan samtycke. Regler härom finns i LVU. Vård enligt LVU ska bl.a. beslutas om det på grund av misshandel, otillbörligt utnyttjande, brister i omsorgen eller något annat förhållande i hemmet finns en påtaglig risk för att den unges hälsa eller utveckling skadas (2 § LVU). Beslut om vård enligt LVU meddelas av förvaltningsrätten efter ansökan av socialnämnden.

Enligt 6 § LVU får socialnämnden besluta att den som är under 20 år omedelbart ska omhändertas, om det är sannolikt att den unge behöver beredas vård med stöd av LVU och rättens beslut om vård inte kan avvaktas med hänsyn till risken för den unges hälsa eller utveckling eller till att den fortsatta utredningen allvarligt kan försvåras eller vidare åtgärder hindras. Om inte nämndens beslut kan avvaktas får enligt paragrafen omhändertagandebeslut fattas av nämndens ordförande eller någon annan ledamot som nämnden har förordnat.

Som regel krävs en läkarundersökning av barnet för att nämnden ska kunna avgöra om det finns skäl för att ansöka om vård med stöd av LVU. En sådan läkarundersökning bör normalt kunna ske med föräldrarnas medverkan. För det fall föräldrarna motsätter sig läkarundersökning kan nämnden med tillämpning av 32 § LVU besluta om undersökning mot föräldrarnas vilja. Om föräldrarna motsätter sig undersökning kan denna omständighet, tillsammans med vad som i övrigt framkommit i ärendet, utgöra tillräcklig anledning för nämnden att fatta beslut om omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU. Det ska anmärkas att ett omhändertagande för att säkra utredningsförfarandet inte bör ske om det inte på starka skäl kan antas att vård med stöd av lagen blir nödvändig.

Uppgifterna i förskolans anmälan var enligt min mening sådana att det förelåg en skyldighet för socialnämnden att inleda en utredning angående BB:s behov av skydd eller stöd från nämndens sida. Det kan emellertid ifrågasättas om det fanns skäl att omedelbart omhänderta BB. För att kunna bedöma om det kunde finnas skäl för ett ingripande enligt LVU på grund av förskolans anmälan var det nödvändigt att göra en läkarundersökning av BB. Syftet med omhändertagandet synes ha varit att snabbt få till stånd en sådan undersökning. Som angivits ovan bör en läkarundersökning normalt kunna ske med föräldrarnas medverkan. Först om de inte samtycker till en sådan undersökning bör tvångsåtgärder komma i fråga. Enligt min mening borde nämnden därför ha tagit kontakt med föräldrarna och efterhört deras inställning till att en läkarundersökning skulle utföras. Om föräldrarna hade motsatt sig en sådan undersökning kunde nämnden ha beslutat om undersökning med stöd av 32 § LVU eller, om tillräckliga skäl förelåg, omhändertagit BB enligt 6 § LVU. Att omhänderta BB utan att dessförinnan ta reda på föräldrarnas inställning till en läkarundersökning var i det förevarande fallet en alltför ingripande åtgärd.

Vad AA i övrigt har anfört rörande förskolans agerande föranleder inte något uttalande från min sida.